

Mit felejtettünk eddig a raktárban?

Szöveg UHL GABRIELLA
Fotó BUJNOVSZKY TAMÁS

A ZSIDÓ MÚZEUM ÉS LEVÉLTÁR 100! CÍMŰ ÚJ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSÁRÓL

A Zsidó Múzeum és Levéltár alapításának centenáriumát nem szokványos módon ünnepli, nem zajos díszelőadást rendez(ett), hanem valóban kihasználva a jubileumban rejlő társadalmi-kulturális megújulási elvárást és lehetőséget, radikálisan kérdez rá a gyűjtemény, mint az emlékezés intézményrendszere szerepére. Teszi ezt a már nem is annyira az „új muzeológia” gyakorlatának alkalmazásával összeállított új állandó kiállítás keretében. Ennek megfelelően szakít a korábbi tárgybemutatói eljárással, amikor kizárólag a vallási kegytár-

gyak bemutatására, azok szakrális-esztétikai értelmezésére koncentrált, itt most a szociológiai értelemben tágran értelmezett közösség létmódjáról, kötődéseiről mesélnek a tárgyak, a tárgyakon keresztül pedig az azokat használó emberek. Kihhasználva a hagyományos a történetmesélésre koncentráló narratívát konstruálja meg a tárgyak mögöttes történetét, mindazt a befektetett munkát, az atmoszférát, amelynek elképzelésére minden látogató szabad teret kap. Tulajdonképpen minden egyes, a szintén finoman és átgondoltan megújult kiállítási ins-

Műtárgybarát, variábilis installáció született, ami három alapelemből áll: fém tartószerkezetből, panelrendszerből és információs felületből

◀ A kiállítás rekonstrukciós-kísérlet, hiszen a kurátorok célja az, hogy visszaadják a tárgynak a rendszer-váltás előtt elhallgatott történetét

▲ Ez a tárlat szakít azzal a hagyománnyal, ami szerint egy zsidó múzeum kizárólag a holokauszt emlékeit és ezüst kegytárgyakat gyűjt

tallációban bemutatkozó tárgy egy-egy prousti madeleine sütemény, amely önmagában képes beindítani az emlékezés összetett folyamatát.

Tulajdonképpen közösséget teremt, fiktív, de releváns módon írja újra a hétköznapokat, azt az időkeretet, amelyben a közösség létezett, belesimult és elkülönült a társadalmat építő nagyobb közösségtől. A hangsúly a belesimulásra helyeződött át a korábban elsősorban a vészorszakot kiemelő drámai beszédmódról, vagyis átér a tárlat a csendes, ám sokszínű hétköznapokra, amikor a kegytárgyak mellett

“A megújult kiállítási installációban bemutatkozó tárgy egy-egy prousti madeleine sütemény, amely önmagában képes beindítani az emlékezés összetett folyamatát.”

a zsidóság a szélesebb értelmezésű kulturális életben vitt szerepét mutatja be. Bischitz Johanna portréját idézem ide példaként, aki következetes és felelősségteljes magatartásával a jótékonyág korszerű szervezeti megújításával az egész 19. század végi „magyar” társadalomnak mutatott példát, olyat, amelyet az akkori emlékezéskultúra is emléktárgyakra (emlékszobor) megőrzésre érdemesnek tartott, hiszen nőként elsőként kapott szobrot Magyarországon. Az elkülönülés helyett a nyitottság, a szellemi mozgékonyág mutatkozik meg a kiállításban, amely a zsidóság eddigi

önreprezentációja szempontjából is radikálisan új felfogást mutat. Radikalizmusa a felejtés-értelmezésben van: arra kérdez rá az új tárlat egésze, hogy mit hagytak ki eddig akkor, amikor a gyűjteményről, annak prezentációjáról gondolkodtak? Mely tárgyak hevertek eddig a raktárak mélyén, és miért? Mik azok a vakfoltok, amelyek a közösség történetének értelmezésében keletkeztek, és keletkezhetnek a tárgyi reprezentáció korábbi gyakorlata miatt. (Kurátor: Toronyi Zsuzsanna; Kiállítási installáció: Kiss-Gál Zsuzsanna)